

Komentarji

ije in tatvine, ki so in niso
parije in tatvine...

ni četrti je stal pred
om v Crown Pointu, Ind.,
Howard S. Duncan iz Ham-
Ind., bivši pomožni bla-
Northern Indiana Pub-
service Co. Obtožen je bil,
poneveril v svoji službi
00. To vsoto je porabil
je uničila in vsoto, katero
po svoje "izposodil" od
ni mogel vrniti. Mož je
krivdo.

nik ga je obsodil v zapor
eh do štirinajstih let, toda
no kazni je takoj suspen-
rekel Duncanu, naj pla-
dolar kazni in povrne sod-
stroške. Defraudant je
dolar kazni in \$18.75
ov, nakar je odšel domov.
odba je zanimiva. Bilo je
primerov, ko je bil re-
bojen na leto dni zapora
več, ker je ukradel štruco
vredno pet ali deset cen-
sodnik ni odpustil kazni.
prilovica je že, da "male
obešajo, velike pa nagra-
Gornji slučaj deloma to
uje.

ed nekaj dnevi so listi po-
da, da je bil v Arizoni are-
bivši socialistični kandi-
a kongresnika Dillworth
ter, ko je kopal predor
emljo do neke banke, da jo
Vest se glasi, da je
ster priznal svoj namen in
opravičeval, da je v veliki
in ker mu človeška družba
dati eksistence, si jo mora
vzeti.

liko je na tem resnice, ne
Recimo, da je vest do-
e resnična in recimo, da je
terju uspešno in da je od-
iz banke \$132,000. Ali bi
odpuštil zaporno ka-
ga odpravil z malenkost-
enarno kaznijo enega do-
kakor je sodnik v Indiani
avil prej omenjenega po-
nega blagajnika, ki je ukra-
avnonapravni družbi enako
o?

ajbrž ne bi. Slutimo, da bi
nik pritisnil Sumpterju vso
n, ki je določena v zakonu
in te vrste. Zakon je zakon
odniki so sodniki. Navadno
odniki bolj ostri z onimi, ki
arajo proti sistemu privatne
nine produkcijskega kapita-
— kakor pa so z onimi, ki
dejo zato, da spekulirajo na
si in si s tem pridobijo pri-
no bogastvo...

prašanje je, kdaj je rop
tatvina tatvina in slepari-
leparija. Kdaj je na primer
ka oropana? Ali je oropana
no tedaj, kadar je napadena
tunaj z oboroženo silo, ali je
tedaj, če je "napadena" od
traj od voditeljev banke, "ki
pekulirajo denar vložnikov
poženejo banko na kant?

Banka in drugo podjetje se
ko opleni in uniči na več na-
ov, toda razne obsodbe nam
kazujejo, da je velika razlika,
ropar pride v banko z revol-
vrom v roki, ali če sedi v ban-
kot predsednik ali blagajnik
anke. Zakoni proti bančnim
parjem so zelo strogi, proti
parškim bankirjem pa zelo
lji.

tem bi se lahko pisalo brez
ena in kraja, pridemo pa le
ena rezultata:
Bistvenost zločina na lastnini
v posameznih ljudeh. Je v
tuzbeni organizaciji, katera
likuje forme in stopnje last-
ne ter njeno vrednost!

udi bikoborci se organizirajo
Mexico City. — Celot mehi-
bikoborci so spoznali, da jim
organizacija potrebna. Nad
esto "matadorjev" in krog 30
ihovih agentov se je te dni or-
giziralo v svoji uniji, katero
odobrila eksekutiva Mehiške
avške konfederacije. Cilj
organizacije je vzdrževanje
proletarskega standarda in zašč-
mezne lestvice.

STAVKA PRI CI- VILNIH DELIH V W. VIRGINIJI

Policija mobilizirana. Masne de-
monstracije po vsej državi

Charleston, W. Va. — (FP) — Liga brezposelnih delavcev je oklicala stavko delavcev, u-
poslenih pri civilnih delih, ki so
bilo več delavcev, ki so zaht-
evali višje mezde in izboljša-
nje delovnih razmer, odpuste-
nih. Stavka je koncentrirana
v okraju Kanawha (Charles-
ton), toda predsednik lige je
bil poslan tudi v druge okraje,
da pridobi vse delavce za stav-
ko.

Stavkarji piketirajo vse jav-
ne projekte v okraju Kanawha
in med njimi prevladuje dobra
disciplina. Kljub temu so av-
toritete mobilizirale policijo, ki
se vozi močno oborožena od
projekta do projekta. Masne
shodi in demonstracije se vrše
po vsej državi.

Voditelji stavke so brzovajno
protestirali pri predsedniku
Rooseveltu, administratorju John-
sonu in vrhovnemu pomožnemu
upravitelju Hopkinsu proti ak-
ciji tukajšnjega štaba CWA,
ki je odpustil delavce, ko so za-
htevali zvišanje mezd. Vodi-
teli pravi, da imajo delavci pri
civilnih delih pravico do stavke
in organiziranja, o čemer pa
lokalni uradniki CWA nočejo
nič ališati.

Druge zahteve stavkarjev so,
da se brezposelne delavce naj-
prej upošeli pri javnih delih v
smislu prvotnega načrta, da se
umakne redukcija mezd in uve-
ljava federalna mezdna lestvica
namesto posebne minimalne le-
stvice CWA.

Velika kriza v Španiji

Odločilni spopad med fašisti in
socialisti

Madrid, 5. febr. — Španska
republika je danes pred veliko
politično krizo, v kateri se ima
odločiti, ali Španija dobi dikta-
turo katoliških fašistov ali soci-
alistično diktaturo. Sedanja
španska vlada, kateri načeluje
Alejandro Lerroux in ki igra ne-
kakšno posredovalno vlogo med
dvema ekstremoma, se ne bo
mogla dolgo vzdržati na površju.

Gil Robles, vodja katoliških
fašistov—kateremu pravijo soci-
alisti "mežnar"—in sociali-
stični vodja Indalecio Prieto zbi-
rata vsak svoje sile. Oba sta pre-
pričana, da boj v parlamentu ne
bo rešil politične krize. Odločil-
na bitka se bo vršila izven par-
lamenta z "direktno akcijo."

V senatu je načrt brezposelnostne- ga zavarovanja

Avtor načrta je senator Wagner.
Podrobnosti zavarovanja pre-
puščene posameznim državam

Washington, D. C., 5. febr. —
Senatna zbornica je danes do-
bila načrt brezposelnostnega za-
varovanja za delavce. Predložil
ga je senator Wagner iz New
Yorka, ki je predsednik delav-
skega odbora za poravnavanje
sporov v področju NRA.

Roosevelt ni iniciiral tega
načrta, vendar mu je naklonjen
kakor je pojasnil senator Wag-
ner.

Načrt, kakršen je predložen,
ni federalno zavarovanje. Način
zavarovanja delavcev proti brez-
poselnosti je prepuščen posamez-
nim državam, federalna vlada pa
le pomaga državam s tem, da jim
odstopi nov federalni davek, ki
bo naložen na mezda izplačila
delodajalcev. Države, ki sprej-
mejo zakon -brezposelnostnega
zavarovanja, dobe v svoj sklad
vsoto omenjenega davka. Vse
druge podrobnosti — sistem za-
varovanja, odkod pridejo dodat-
ni dohodki in vse ostalo — so
stvari posameznih držav.

Če bo ta načrt sprejet, bodo
od federalnega davka na mezda
izplačila izvzeti mali deloda-
jalci, farmarji, uposlevalci hiš-
nega oseboja in bolnišnice.

Teroristična nedelja v Avstriji

Bombe so pokale ves dan na Du-
naju in več drugih mestih

Dunaj, 5. febr. — Včeraj je
spet bil dan terorizma v Avstri-
ji po zaslugi hitlerjevcev, ki ni-
kakor nočejo odnehati. Na Du-
naju je bilo razstreljenih več
bomb in štiri židovske prodajal-
ne so bile demolirane. V Gradcu
je padlo pet bomb in ostale bomb-
ne eksplozije so bile v Hutten-
bergu, Lochauju, Innsbrucku,
Feldkirchenu in Reutteju.

Policija je aretirala 61 naci-
jev in štiri socialiste. Vsi so bili
tako odposlani v koncentracij-
ska taborišča, ki so že napolnje-
na. Socialisti so bili aretirani za-
to, ker se niso oddali orožja in
skrivoma še vedno vzdržujejo
svojo obrambno organizacijo, ka-
tero je vlada razpustila.

Fašisti v Nemčiji zaplenili kato-
liški zavod

Berlin, 5. febr. — Nacijska or-
ganizacija v Koelnu je zaplenila
poslopje katoliške Ljudske zveze
in ga prekrstila za "nacijski
dom" med bučnimi ceremonijami.
— Istočasno so nacija pre-
vezeli dom židovskih organizacij
v Stettinu. — Včeraj je bilo are-
tiranih 12 protestantskih pastor-
jev, katere pa so kasneje izpusti-

DIVJA IGRA ZA PROFITE NA NEW- YORŠKI BORZI

Spekulantje vidijo velike profi-
te v pripravah za novo vojno

New York. — (FP) — Cene
delnicam in bondom so posko-
čile na najvišjo stopnjo na new-
yorški borzi v zadnjih dveh le-
tih. Časopisje poudarja, da je
lakati razloga za to v Roosevel-
tovi denarni politiki, v teoretič-
nem znižanju vrednosti dolarja
na 59 centov, ampak to je le
delni vzrok porasti cen.

Glavni vzrok so govorice o
preteči vojni. Wallstreetaki spe-
kulantje skrbno proučujejo po-
ročila iz Washingtona o vojnih
pripravah. Delavska mati vidi
v teh pripravah možni umor
svojega sina, spekulantje pa
ogromne profite. "Vojna bo
prišla še to pomlad," je rekel
predsednik "niže kongresne
zbornice Rainey, in takoj po tej
izjavi so cene delnicam in bon-
dom poskočile.

Najprej se je treba ozreti na
industrijo letal. Osemdeset od-
stotkov produkcije te industrije
tvorijo naročila od armade in
mornarice celo v normalnih ča-
sah in ta naročila se bodo sedaj,
ko je Roosevelt dobil oblast od
kongresa, da lahko poveča šte-
vilo bojnih letal na stopnjo, ki se
mu v tem momentu vidi u-
mestna, nedvomno podvojila.
Spekulantje računajo z goto-
vostjo, da bo Amerika v kratki
dobi par mesecev zgradila več
bojnih letal nego je bilo zgraje-
nih v zadnjih par letih.

Slična pričakovanja gojijo
jeklarski magnati. Vlada je o-
svojila program, ki predvideva
največjo gradnjo bojnih ladij v
mirnem času. Potrebnovala bo
velikanske množice jekla in
vsled tega je poskočila vrednost
delnic jeklarskih korporacij.

Spekulantje tudi vedo, da bo
vlada težko ustavila padec vred-
nosti dolarja sedaj, ko se je iz-
rekla za inflacijo, vsled tega ku-
pujejo bonde in druge vrednost-
ne papirje, ker ne verujejo v
stabiliziranje dolarja.

Govorice o preteči vojni niso
brez podlage, kajti mnogi vidi-
jo v vojni podaljšanje življenja
kapitalizmu in izhod iz depresi-
je. Lahko pa se tudi motijo v
svojih računih. Vojni lahko sle-
di še večji ekonomski kaos kot
prevladuje danes. Zadnja sve-
tovna vojna je zdrobila silo ru-
skega cesarstva in prinesla ru-
skemu ljudstvu komunistično
vlado, prihodnja pa lahko zada
smrtni udarec kapitalizmu, da-
si spekulantje na to sedaj še ne
računajo.

li s pogojem, da morajo "držati
jezik za zobmi."

V Franciji se kuha fašistična revolta

"New deal" vključuje
kontrolno nad farmarji

Značilna izjava federalnega u-
radnika na zborovanju inžen-
irjev

New York. — (FP) — Del
Rooseveltovega novega "deala"
predvideva možnost, da se tudi
farmarje vključijo v kategorijo
civilne službe, kar pomeni, da
vlada lahko zapleni lastnino
vsakega farmarja, ki se pri ob-
delovanju zemlje ne ravna v
smislu vladnih odredb.

To je bilo razvidno iz govora
Arthura E. Morgana, načelnika
Tennessee Valley Authority,
ki ga je imel na zborovanju A-
meriške asociacije civilnih inžen-
irjev. V svojem govoru je
Morgan tudi namignil, da Roo-
seveltov program vodi v vladno
lastništvo in obratovanje indu-
strije. Po njegovem mnenju bi
to preprečilo velikanske potra-
te v industrijah, kar bi končno
koristilo ameriškemu ljudstvu.

"Ako farmar ne zna obdelo-
vati zemlje, ako jo uničuje, se
prav lahko zgodi, da mu jo vla-
da vzame in izroči ljudem, ki se
na to razumejo," je dejal Mor-
gan. "Moje mnenje je, da bi
moral farmarji spadati v kate-
gorijo civilne službe kakor vlad-
ni nameščenci. Lastništvo zem-
lje bi moralo biti odvisno od
pravilne uporabe. Kdor nima
potrebnih sposobnosti pri obde-
lovanju zemlje, ne bi smel biti
lastnik."

V istem smislu je govoril tu-
di o vladni kontroli nad indu-
strijami. Rekel je, da se svetost
privatne lastnine vse preveč
naglašja in da bi morala vlada
obratovati industrije, ako uvi-
di, da bi bilo to ljudstvu v ko-
rist.

Konvencija brezposelnih v Washingtonu

Sprejela je program socialne za-
konodaje ter ga predložila kon-
gresu

Washington, D. C. — (FP) —
Konvencija Svetov brezposelnih
delavcev v kapitolu, katere so
se udeležili delegatje iz štiride-
setih držav ameriške Unije in
Portorika, je bila pravkar za-
ključena. Sprejela je program,
ki vključuje popolno socialno
zavarovanje zoper brezposel-
nost, poškodbe, bolezni in sta-
rost. Ta program je predložila
kongresu, obenem pa je nazna-
nila, da bo otvorila veliko kam-
panjo po vsej Ameriki, da se
ljudstvo seznaní z njenimi zaht-
evami socialne zakonodaje in
tako dobi podporo. V vseh veli-
kih industrijskih mestih se bo-
do vršili shodi, na katerih bodo
voditelji Svetov brezposelnih
pojasnjevali ljudstvu važnost
socialne zakonodaje.

Edini načrt socialnega zava-
rovanja, ki je sedaj pred kon-
gresom, je osnutek, ki ga je v
nižji zbornici predložil kongres-
nik Lundeen, farmar-laborit iz
Minnesota. Njegov osnutek do-
loča brezposelnostno podporo v
sorazmerju povprečne tedenske
mezd, toda v nobenem slučaju
ne sme biti podpora manj ko
\$10 na teden za vse forme brez-
poselnosti, neglede na to, če je
za brezposelnost odgovorna bo-
lezen, poškodba ali starost.

Delegatje so tudi sklenili kon-
solidirati svoje sile z namenom,
da izvojujejo svoje cilje. Svet
brezposelnih bo pozval vse orga-
nizacije, ki so že vodile tako-
zvane gladovne pohode in dru-
ge demonstracije proti bedi, na
sodelovanje v vseh gibanjih, ka-
terih cilj je prisiliti kongres na
sprejetje socialne zakonodaje.

Fašistične organizacije v zvezi
z rojalisti uprizarjajo dnevne
izgrede v Parizu. Socialistični
voditelji mobilizirajo delavce
za vsako možnost

(V Avstriji so pokale bombe
ves dan v nedeljo.

Na Špankem se pripravlja o-
ster konflikt med socialisti in ka-
toliškimi fašisti.)

Pariz, 5. febr. — Včerajšnji
izgredi fašistov in rojalistov v
Parizu so bili do sedaj višek nemi-
rov, ki se dogajajo skoro dnevno,
odkar je znani Staviški jevin finan-
čni škandal pretresel Francijo.
Ogromna masa demonstrantov,
večinoma mladih in vročeglavih
ljudi, je navallala na Place de
l'Opera in se spopadla s poliej-
skimi četami. Po kratkem, toda
ostrem boju so se demonstranti
umaknili. Okrog 75 mož je bilo
aretiranih.

Ker fašisti in rojalisti poziva-
jo svoje pristane na nove izgre-
de, je vlada—kakor poročajo da-
nes—mobilizirala vojaške čete.
Načrt vlade je, da v slučaju mo-
gnega fašističnega sunka, pred
katerim bi omagala pariška po-
licija, razglasi obseadno stanje in
oklene Pariz z vojaškimi četami
od vseh strani.

Včerajšnje demonstracije so
bile protest rojalistov proti pre-
mierju Daladierju, ki je v soboto
odstavil prefekta pariške polici-
je Jeana Chiappa. Chiappa je ob-
dolžen, da je bil v zvezi s slepar-
jem Staviškim in levčarski e-
lementi so neprenehoma zaht-
evali njegovo odslovlitev in vlada
jih je zdaj ušilala. Obenem je
Daladier odstavil tri člane svoje-
ga kabineta in jih nadomestil s
novimi močmi; tudi to se je zgo-
dilo na zahtevo socialistov.

Odslovljeni policijski šef Chi-
appa, kateremu so rekli "mali
Napoleon," je pa prijatelj fašis-
tov in ti so zdaj silno razkače-
ni. Sicer je vlada dala Chiappi
službo "rezervnega generala" v
Maroku, vendar je dvomljivo, če
bo sprejel. Po pariških ulicah se
govori, da bo Chiappa vodil fa-
šistično revolucijo proti vladi in
parlamentu.

Na drugi strani se pripravlja-
jo levčarske stranke, posebno
socialisti, ki so izdali poziv za
"mobilizacijo delavcev za vsak
slučaj." Na tisoče delavcev se je
odzvalo pozivu in glavni stan-
stranke v Parizu je središče ve-
like aktivnosti.

Istočasno je v Parizu splošna
stavka šoferjev, kar postruže
položaj.

Štirje voditelji zavarovalne druž-
be pokriveni sleparji

Chicago. — Rezultat sodnijske
obravnavne proti Machirju J. Dor-
seyju in trem njegovim tovari-
šem — val štirje so bivši bogati
voditelji dveh zavarovalnih družb
— je bil, da je četvorica kriva
zarote poneverjenja blagajn Se-
curity Life Insurance Co. v Chi-
cagu in Northern States Life In-
surance Co. v Hammond, Ind.
Gre za vsoto okrog dveh milij-
onov dolarjev. Porota je prisodila
vsem štirim zaporno kazen od
enega do petih let.

Metodistični pastor umorjen po
navodilu svoje žene

Indianapolis. — Mrs. Naom
Saunders, žena blvskega metodi-
stičnega dušnega pastirja, je bi-
la aretirana na obtožbo, da je
dala ustreliti svojega moža. Tru-
plo pastorja Gaylorda V. Saun-
dersa so našli pred nekaj dnevi
v avtu na cesti. Žena je prizna-
la dejanje, izgovarja se pa, da
je pastorja prehitela, ker je on
imel njo umoriti. Zapletena je
še ena ženska in pa dva 19-letna
dečka, ki ju je pastorjeva žena
najela in jima obljubila \$10, če
ustrelita Saundersa. Eden teh
dečkov, Joseph T. Mathers, je
tudi priznal, da je on izvršil u-
mor.

Prizor iz Havane na Kubi. Novi režim, kateremu načeluje Mendieta, se boji zanese na oklop-
ne avte in orožje kakor na ljudske množice.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLASNO IN LASTNINA SLOVENSKA
NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Prejemniki na Zdravstveno društvo (Slovene
Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$2.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland
\$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta; na In-
dependently \$7.00.

Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$8.00 per year.

Člani glasov po dogovoru. Rokopisi se ne
vrnejo.

Advertising rates on agreement. Manu-
script will not be returned.

Način na vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

8007-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Težka operacija

Chicago. — Anton Zidar, član
društva št. 39 SNPJ, je moral
oditi v bolnišnico, Michael Reese
Hospital, kjer se mora podvreči
težki operaciji. Zdravniki so za
nekaj časa prepovedali obiske.

Deček se obesil po nesreči

Gary, Ind. — Joseph Volk,
star 12 let, je zadnjo soboto iz-
gubil življenje v čudni nesreči,
ko se je igral v kleti stanovanja,
1109 W. 11th ave. Padel je z vo-
zička in glavo zataknil v zanko
vrvi, ki je bila napeljana po kle-
ti za sušenje oprane obleke.
Predno ga je mogel kdo rešiti,
je bil že mrtev.

Nov grob

Cleveland. — Po kratki bolezi
ni (pljučnici) je umrl John Zni-
daršič, star 45 let in doma iz
Stare Sušice pri St. Petru na
Krasu. V Ameriki je bil 12 let.
Bil je samec in tu zapuščal dve
sestri in več drugih sorodnikov.

Novi grobovi v starem kraju

Cleveland. — Ivana Matičič je
bila obveščena, da je v Begunjah
na Gorenjskem umrla njena ma-
ti Katarina Pernač v starosti 75
let. Tu zapuščala dve hčeri, tri pa
v starem kraju in enega sina v
Rusiji. — Fr. Kmet je dobil vest,
da je v Podgozdu pri Žužem-
berku na božični večer umrl nje-
gov oče Jožef Kmet v lepi staro-
sti 91 let. — Karolina Ušaj je
prejela vest, da je v Ravneh pri
Cerničah na Primorskem umrla
njena mati v starosti 79 let.

Društvena dvorana zgorela

Enumelaw, Wash. — V noči
20. jan. je zgorela tukajšnja dvo-
rana, ki je bila last katoliškega
društva Jezus dobri pastir št. 32
KSKJ. Zgorelo je vse, kar je bilo
v dvorani in škoda se ceni na
\$6000. Vzrok ognja ni znan, ven-
dar sumijo, da je nekdo zažgal,
kajti gorelo je tako, kakor da je
nekdo polil notranje prostore s
petrolejem.

Dodaten davek na gasolinu v po-
možne svrhe

Denver, Colo. — Po triteden-
skem zastoju, v teku katerega
je bila vsa federalna pomoč
brezposelnim ukinjena, je colo-
radška legislatura končno spre-
jela načrt, ki nudi nekoliko po-
moči brezposelnim. Odobrila je
namreč predlog, ki določa do-
daten davek na gasolin in de-
nar, ki bo prišel iz tega vira,
bo šel v sklad za podpiranje
brezposelnih.

Državna delavska federacija
je sugestirala državni davek na
visoke dohodke in dedščine, to-
da člani legislature so priporo-
čila ignorirati.

Enajst milijonov industrijskih
delavcev brez zasluzka

Washington, D. C. — V de-
cembru je bilo še vedno 10,826,
000 industrijskih delavcev brez-
poselnih, se glasi poročilo Ame-
riške delavske federacije, ki je
bilo pravkar objavljeno. Poroči-
lo kaže, da je bilo v decembru
124,000 manj delavcev uposle-
nih v ameriških industrijah v
primeri z mesecem novembrom.

Federacija poudarja, da bi se
moral delovni teden skrajšati na
26 ur, da se uposi vse brezpo-
selne. Povprečni delovni teden
v decembru je znašal 38 ur.

Balkanski pakt podpisan ta teden

Belgrad, 5. febr. — Balkanski
pakt, ki bo veljal deset let in na
podlagi katerega si Jugoslavija,
Rumunija, Grčija in Turčija jam-
čijo sedanje meje, bo podpisan
ta teden v Atenah. Bolgarija in
Albanija še niso v tem paktu.

MIMOGREDE

—Razoroževanje silno napre-
duje. Nov dokaz: Avstrija je v
proračunu za l. 1934 zvišala po-
stavko za vojno ministrstvo od
26 milijonov 800 tisoč šilingov
(l. 1933) na 42 milijonov in pol;
"razorožitev" je torej v Avstri-
ji napredovala za 60 odstotkov!

—Ob tej priliki se spomnimo
tudi lepega božičnega darila, ki
ga je daroval avstrijski mali
kancler Dollfuss diktatorju Mus-
soliniju. V dunajski španski ja-
halni šoli je izbral sam (to so
zelo poudarjali) najlepšega lipi-
canskega žrebca ter ga podaril
Mussoliniju, kateremu je žrebec
"vročil" lastnoročno avstrijski
poslanik v Rimu dr. Rintelen.
Mussolini je bil vidno ginjen
(tudi to so zelo poudarjali) ter
se je priščno zahvalil. Zahvalil
se je Dollfussu gotovo tudi pi-
smeno, vsebine pisma pa javnost
zala ni brala. A bilo je vsekakor
zanimivo, saj je bilo to konjsko
darilo velike mednarodne politi-
čne važnosti. Ko se bo žrebec pri-
vadi nositi diktatorja na svojem
sedlu in prenašati zbadanje dik-
tatorjevih ostrog, ga bo Musso-
lini mogoče spet vrnil Dollfussu.

—Pred kratkim je Vilko Mazj
objavil v nekem dnevniku okle-
v, v katerem sporoča javnosti, da
misli izdati knjigo spominov na
poprevarne dogodke. Prosil je
bralce, naj mu pri tem poslu po-
magajo ter naj mu sporočijo ka-
ke zanimive dogodke iz prevar-
ne dobe, da jih objavi v knjigi.
Radi bi pomagali pri zbiranju te-
ga gradiva ter navajamo eno
resnično anekdoto: V avstrijski
armadi je služil oficir, Slovenec
po rodu, ki pa "kranjskih Jane-
zov" sploh ni hotel razumeti, če
so govorili slovensko. Sam je na
vprašanje, kakšne narodnosti je,
odgovoril po nemško: "Jaz sem
Avstrijec," še rajši pa je izjavil,
da je Nemec. Nasproti "kranj-
skim Janezom" je bil strožji po-
veljnik od pristnega Nemca, pre-
hudičiti je hotel hudiča. Marai-
kateri slovenski vojak se še zdaj
spominja njegovih surovosti. Pi-
sal se je na ... ik, podpisoval pa
se je z "... igg". Ko pa je prišel
prevrat je nenadoma znal sloven-
sko in se niti malo ni aramoval,
da je toliko časa tajil svojo ma-
terinščino. Vedel se je, kakor da
sploh nikoli drugače ni govoril.
Naglo pa se je učil srbohrvaščine
in hkratu opuščal rabo slo-
venščine. Če ga pobaraš, ti bo
tako zaupal, koliko je pretrpel
v Avstriji zaradi svojega sloven-
skega pokolenja in "kako malo
je falilo, da ni pao u zatvor ..."
in tako dalje. Tule zavedni člo-
vek ima več sebi enakih, in tem
bo moral sestavljalec odmeriti
posebno, precejšnje poglavje. Ta-
ke anekdote bi bile zelo poučne,
pa tudi zabavne.

—Prav tako bi bilo treba opi-
sati tudi tiste, ki so se pisali n.
pr. Weinberger, pa so se po pre-
vratu prekrstili v Vinogradnike,
ki so svoje otroke krstili poprej
za Stegfriede in Adelajde, po
prevratu pa jih klicali za Duša-
ne in Desanke, upoštevajoč tako
imenovanega "duha časa." Teh
anekdot bi bilo dovolj nekaj
strani.

—Po revoluciji so v Rusiji vsi
kulturno preteklost uničili, raz-
bili so spomenike, knjige klasi-
kov pa sežgali ter dali na indeks.
Najpogostejše smo brali, kako so
prepovedana Puškinova, Tolste-

ga in Dostojevskega dela, ki jih
lahko bereš v Rusiji le na skri-
vaji. S kakim sovražstvom zatira-
jo Puškinova dela, dokazuje nov
dogodek, ki se je "odigral" delo-
ma v Moskvi in deloma v Belgra-
du, zaključil pa se je v Parizu.
Družina Obradovičev v Belgradu
je imela namreč že dolga leta
snopč Puškinovih rokopisov, ki
jih je bil dobil njihov prednik na
nekem popotovanju po Rusiji.
Vnuč tega Obradoviča je v teh
hudih časih hotel vnovčiti ta ro-
kopis, in zgodilo se je nekaj ne-
verjetnega: nekulturi sedanjí
Rusiji je bilo več do teh rokopi-
sov kakor do nekaj tisočakov
frankov. Moskovski Muzej umet-
niške literature, kritike in publi-
cistike (oddelek prosvetnega ko-
misarijata) je takoj sklenil kup-
čijo z Obradovičem. Za rokopise
je ponudil 1500 dolarjev ter pri-
stal celo na Obradovičev predlog,
naj se računa dolar po 25 fran-
coskih frankov. Ker v Belgradu
ni ruskega zastopništva, je Ob-
radović odnesel rokopis ruskemu
poslanštvu v Pariz, kjer so mu
tako izplačali 38,000 frankov.
Na račun kulturne zaostalosti
sedanje Rusije se je vrnil Obra-
dović v Belgrad s približno 125,-
000 dinarji v žepu. M. K.

GLASOVI IZ NASELBIN

Agitacija za nove člane in na-
ročnike

Nanticoke, Pa. — Dolžnost me
veže, da se zahvalim SNPJ za
smrtnino \$600, ki jo je izplačala
za mojim sinom. Sicer ta vsota
je nadomestila izgube, vendar je
prva pomoč v skrajni sili. Roja-
ki in rojakinje, ki še niste člani
SNPJ, pridružite se nam in pri-
dite pod okrilje največje sloven-
ske podporne organizacije v A-
meriki. SNPJ skrbi za nas gmo-
tno in miselno in moramo ji dati
priznanje v vseh ozirih. Ne od-
lašajte, pač pa postanite njeni
člani, dokler je še čas, kajti člo-
vek ne ve ne ure ne dneva, kdaj
ga lahko zadene nesreča. Pred
dvema letoma nisem slutil, da
bom danes to, kar sem, niti ni-
sem mislil, da bom izgubil sina,
ki se je razvijal v orjaka in mi
je bil ponos. Kruta smrt pa ne
prizanaša nikomur. Bolezen ved-
no zalezuje delavce in je vsled
tega potrebno, da smo zavarova-
ni v svoji organizaciji.

SNPJ izdaja tudi Prosveto, ki
se bori proti kapitalističnemu
sistemu, zato je potrebno, da gla-
silo naše jednote prihaja v vsa-
ko slovensko hišo. Ako bi drugi
listi pisali tako kot Prosveta, bi
rojaki kmalu spoznali resnico in
kapitalistični tisk bi izgubil na-
ročnike. Delavci se morajo boriti
za svoje pravice, ker jih drugače
ne bodo dobili.

SNPJ praznuje letos trideset-
letnico svojega obstanka in u-
mestno je, da ji pridobimo v tem
letu mnogo novih članov. Pro-
sveti pa veliko število naročni-
kov. Pokažimo, kaj vse lahko sto-
rimo, ako se resno poprimemo
dela.

Dne 28. januarja je imela tu-
kajšnja federacija društev SNPJ
svojo sejo. Vršila se je v Scrant-
onu in zastopanih je bilo pet
društev. Na seji se je prav stvar-
no reševalo mnogo vprašanj v
korist članstvu in jednoti. Peter
Märinič, zastopnik društva št.

432, je rekel, da bo morda dobil
v društvo več mladih ljudi. Dal
jim je pravila, o katerih so so se
prav pohvalno izrazili. SNPJ
prekaša privatne zavarovalnin-
ske družbe, kar je znano vsem,
ki se zanimajo za to organiza-
cijo.

Na tej seji sem bil izvoljen za
organizatorja za spodnje okro-
žje. Delal bom kolikor je v moji
moči za ustanovitev angleško go-
vorilnih društev v tej okolici. Go-
vorili smo tudi o proslavi tride-
setletnice SNPJ in o 25-letnici
društva št. 124 v Forest Cityju.
Vse kaže, da bomo kljub mizer-
nim razmeram nadaljevali naše
delo po začrtani poti.

Pri tem naj omenim, da je de-
lo za preobrat na političnem po-
lju tudi potrebno. Dolžnost delav-
cev je, da se bore za svoje inte-
rese povsod. Dobro orodje je gla-
savnica, čeprav je br. Frank
Vratarč rekel, da se z glasov-
nico ne bo nikdar nič doseglo. On
naj mi ne zameri, ker to stvar
tu omenjam. Moje mnenje nam-
reč je, da se tudi z glasovnico
lahko mnogo doseže. To se je po-
kazalo pri odpravi prohibicije.
Treba je le iti na delo, pa bomo
dostigli uspehe. Da ne bodo re-
publikanci in demokratje nič sto-
rili za delavce, je dokaz sedanja
borba na antracitu, ko padajo
količki po plečih. Delavci mora-
jo spregledati, kajti rešitev je v
njih samih.

Henrik Pečarič, 447.

Prireditve pevskega zbora
Slovan

South Chicago. — Poročano
je že bilo, da pevski zbor Slo-
van priredi na pustno nedeljo,
11. februarja, v Hrvatskem na-
rodnem domu, 9618 Commercial
ave., maskeradno veselico z bo-
gatom programom. Priprani
smo, da se bo vsak, ki se te pri-
reditve udeleži, imenito zabav-
al. Program vsebuje naslednje
točke:

Pozdravni govor, Slovenska
pesem, poje Slovan; Cornfield
Medley, poje Slovan, na piano
spremlja Edward Bruce; Till
We Meet Again; "Just a Farce",
45 minut zabave in smehe; pia-
no-hramonika duet, John Plut
in Gladys Bukoyec. Med odmo-
rom igra godba Johna Pluta.
Drugi del programa bo nudil
šaloigro s petjem "Jurij Kranj-
čič pred sodnikom", katero je
priredil M. G. Kuhel. Vlogo Ju-
rija Kranjčiča ima Joseph Ku-
hel, vlogo sodnika William Rus,

občinstvo v sodni dvorani pa
bodo predstavljali člani zbora
Slovan. Pevci bodo v šaloigri
zapeli 44 izbranih narodnih
pesmi.

Po programu se bo vršila pro-
sta zabava in ples v obeh dvo-
ranah. V veliki dvorani bo igral
Ivan Bruce in njegov orkester,
v spodnji pa John Plut in nje-
gova tovariša. Program se pri-
čne točno ob treh popoldne. To
ne bo koncert pevskega zbora
Slovan, temveč bo zbor dal le
izreden zabaven program, ki bo
občinstvu prav gotovo bolje u-
gajal ko koncert. Vse pevske
točke bodo izvajali člani Slova-
na.

Cenjeno občinstvo vabimo, da
se prireditve tega zbora udeleže
v velikem številu, za kar vam
bomo hvaležni. Uslugo smo vam
pripravljeni vrniti v vsakem
slučaju. Torej na svidenje 11.
februarja! Odbor.

Operirano bakterije

Najmanjši kirurški instru-
mentarij na svetu. — Najno-
vejša tehnična pridobitev

Naprava, ki omogoča pravil-
no operacijo najmanjših mikro-
organizmov, bakterij, mikrovov,
posameznih stanic: takšna na-
prava ni kar si bodi. Ti "paci-
enti" so vidni sploh le pod drob-
nogledom in tako je umljivo, da
mora biti kirurški instrumentarij,
ki daje možnost operiranja
takih neznatnosti, najmanjši
na svetu.

Ze pravi operacijski nož iz te-
ga instrumentarija je čudo mo-
derne fine mehanike. To bomo
bolje razumeli, če zvemo, da se
stoji iz kovanega srebrnega je-
kla in da ima njegova izredno
ostra rezina fantastično tankost
treh tisočih milimetra. Poleg te-
ga noža obsega zbirka mikrokir-
urški orodja še škarje, pin-
cete, pipete, igle in druge stva-
ri, ki so vsaka zase neizrekljivo
drobno, a vendar uporabno čudo.
Igle so n. pr. tako tanke, da jih
prosto oko niti ne opazi in da
je mogoče z njimi iz mikrosko-
psko majhnih živalic izvleči baš
stanično jedro. Pipete omogoča-
jo iz cele kulture bakterij po-
tegniti en sam bacil in ga izoli-
rati.

Takšnega orodja seveda ni
mogoče voditi s prosto roko.
Človeška roka je za kaj takšne-
ga vse preveč nerodna in težka.
Zato se vršijo vse operacije in
druge manipulacije le indirektno,
preko sistema preciznih vzvodov
in koles, ki jih obrača kirurg z
roko.

Lajk se bo vprašal, kakšen
pomen ima n. pr. operiranje bak-
terij. Ali gre za to, da bi jih
kirurško ozdravili bolezní, ki
jih same prinašajo? Tako daleč
seveda ta stvar ne gre. Pač pa
nam daje mikrokirurško oro-
dje možnost za preobliko vele-
zanimivih poskusov, ki odpirajo
vpogled v vsakovrstne, tudi
praktično važne probleme.

Ze z dosedanjimi, še zelo pri-
mitivnimi mikrokiruršnimi in-
strumenti so raziskovalci dose-
gli najbolj čudne rezultate. Iz
jajčne stanice so n. pr. izrezali
jedro in ga nadomestili z izreza-
nim jedrom semenske stanice.
Posledica te operacije je bila ta,
da je zrastle na zunaj popolno
bitje — ki ni imelo nobene ma-
tere, samo očeta. To je bil umet-
ni pendant ki pojavu, ki ga po-
znamo iz narave: "deviškemu
spočetju" pri čebelah, kobilicah
itd., spočetju otrok, ki nimajo
govoril.

očeta, temveč samo mater-
men tega eksperimenta na
go staničnega jedra pri po-
vanju je vsakomur jasen.

Na podoben način se do-
neznatnih embrionih pre-
sti posamezni telesni deli na
ga mesta, kar nam poka-
skrivnost nastajanja živ-
nestvorov itd. Izoliranje
meznih bakterij iz celih ali
gnojnih tvorov v telesu
razjasnjuje spet važne po-
me bakteriologije in znane
nastanku kužnih bolezni.

Najnovejša izpopolnje-
dže za "operacije na ba-
jah" torej ni samo igra
brezdelne ure, temveč do-
na pridobitev znanosti, ki
njim dosega še manj
nesluten uspeh. Najnovejša
strukcija takšnega "miku-
pulatorja", kakor se to im-
pa ima tudi to dragoceno
nost, da se da vgraditi v
skope in ga more z največ
koto ravnati vsak kolikor
vežban raziskovalec.

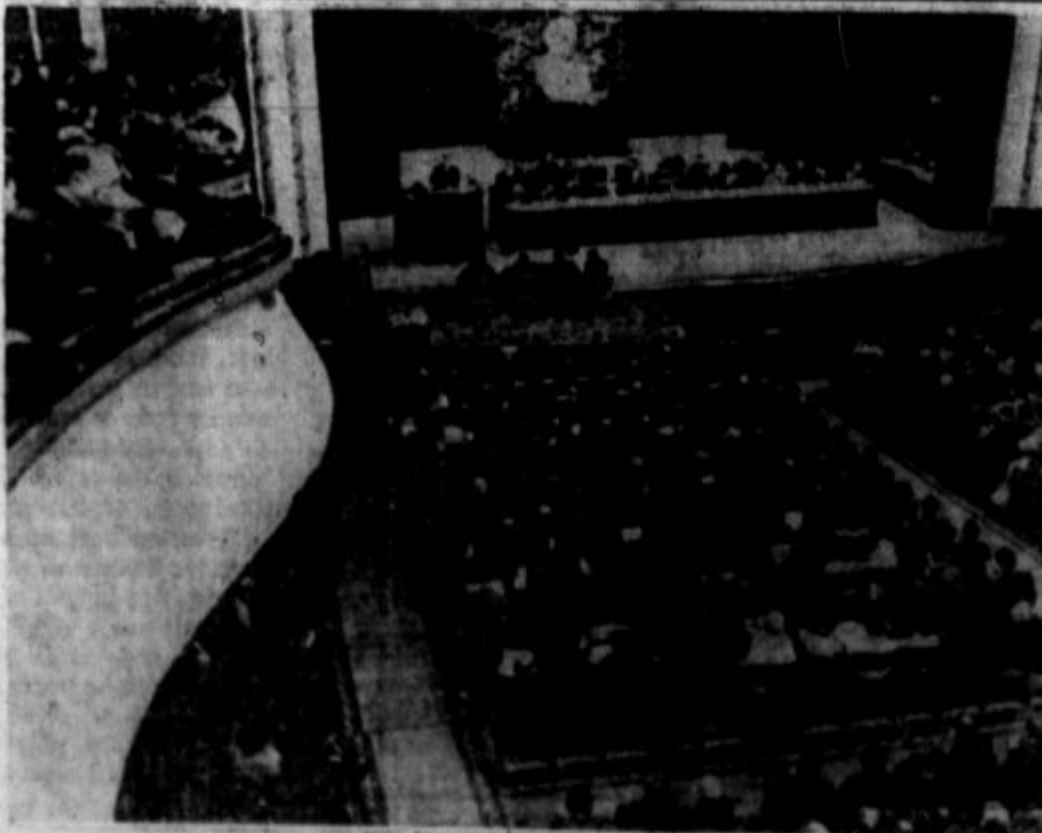
Krvav dogodek iz
ške zgodovine

Mladi Edvard V. in
brat Rihard, yorški vojvoda
bila l. 1483 zadavljena v
donskem stolpu. To drama
prigodo je Francoz C. Dela-
porabil za eno svojih naj-
tragedij "Les enfants d'ar-
ard." Paul Delaroché pa je
jo znamenito sliko istega
va.

Po smrti Edvarda V. in
1483 zasedel prestol njegov
Edvard VI. Ker pa je štel
12 let, je bil njegov str-
hard, vojvoda Gloucester-
novan za regentf. Zeleč
ostati na tronu, je dal
oba nečaka, čes, da sta
nita sinova, sebe je pro-
"zaščitnika države," pom-
mnogo ljudi v plemstvu,
jih pridobi, ljudstvu obeta
te gradove, obglavil glav-
staše mladega kralja, ka-
je dal z njegovim bratcem
zadušiti v Vrtnem stolpu
(den Tower), nazvanem
Krvavi stolp (Bloody Tow-
1674 so se našle kosti
trok pod stopnicami Bel-
pa (White Tower) in se
Karla II. pokopale v We-
strski kapeli. Med pre-
njem pa so jih v lanskem
tju zopet odkopali. Več
kov je pregledalo okostje
gnali so, da gre za 12-
letnega otroka. Po zanimi-
drobnostih v ložanji in
sklepajo, da sta brata. U-
ročilo pravi, da sta bila
na z rjuhami. Tudi to so
knadno potrdili. Davljen-
ne velik naval krvi v
črepina starejšega, torej
nosi široke rjave in rdeče
ge fluidnega izvora, goto-
vi. Skratka, vse kaže, da
ostanke obeh nesrečnih
vičev.

Starost, ki se obojema
stju lahko točno določi, da
je, da sta bila princa um-
najpозnejše tri mesece po
v zapor. Tako zadene krivi-
izpodbito Riharda III. I-
žen pa je pri tem zločin-
rik VII. ki so ga nekateri

O ta pokvarjeni svet
Stric: "Ko sem bil v
letih, so znala dekleta
ti."
Nečakinja: "Potem mi
raš o priliki povedati, kaj
govoril."

Zasedanje centralnega izvršnega odbora sovjetov v Moskvi, kateremu je predsednik so-
jetske vlade Molotov predložil načrt druge petletke.

Vesti iz Jugoslavije

(Glasila poročila iz Jugoslavije)

Samomor židovskega študenta v Ljubljani

Ljubljana, 16. jan. 1934.

Leta 1932 je prišlo nekaj akademikov židov s Poljskega v Ljubljano, da bi tu študirali na univerzi. Med njimi je bil tudi 24 letni medicinar David Belcer (Zelcer?), po rodu iz Lomže na Poljskem. Svoji je ta akademik skočil zunaj mesta pod mariborski vlak, ki ga je vsega raztrgal.

Po pripovedovanju železniškega čuvaja se je samomorilec skrivaj nekaj časa za čuvalnico, ko pa je pripeljal mariborski vlak, je planil neznanec na progo ter legel na tračnice pred lokomotivo. Ta ga je zgrabila ter prerazrezala na dvoje ter vlekla skupaj do kakih 500 metrov daleč. Železniški čuvaj je obvestil samomoru oblasti. Ko so prišli javni organi, so našli daleč ob progi razmetane kose samomorilčevega trupla, ki ga je vlak vleklo do nagega ter vsega raztrgal. Posamezni deli rok, nog in glava so bili odtrgani od trupla, trup sam pa razsekan na dvoje. Tudi obleka je bila raztrgana ter je ležala v cunjah ob progi. V nekem žepu so našli 45 marinarjev, nekaj ključek in listek: "Recite gospodu profesorju dr. Janezu Plečniku, da se to ni zgodilo zaradi njegovega predmeta. Ljubljana, 15. jan. 1934 ob 17.40."

Po tem listku so sklepali, da je samomorilec medicinar, ker je dr. Plečnik znani vseučiliški profesor, ki predava medicino o anatomiji ter ga imajo študenti zelo radi zaradi njegovih nazorov, ki jih vpleta v predavanja. Poslovilni listek je napisal kake pol ure pred smrtjo.

Kdo je samomorilec in zakaj se je v smrt? Na prvo vprašanje so dobili kmalu pojasnilo. Samomorilec je David Belcer, medicinar, ki je stanoval v Mostah v ljubljanskem predmestju, ne daleč od proge. Njega je gospodinja tisti večer pogrešila, in ko so zvedeli, da je skočil nekdo pod vlak, so šli samomorilčeve tovariši v mrtvašnico, kjer so res našli mrtvega Belcerja.

Na drugo vprašanje, zakaj je zavrnil Belcer samomor, pa se ni določnega odgovora. Govorilo se je marsikaj. Belcer se je po svojem prihodu v Ljubljano naglo naučil slovenskega jezika, ki ga je dobro obvladal in ga to pri študiju ni motilo. Izpiti, ki bi jih moral v kratkem polagati, bi ni mogel izvršiti. Študij torej ni bil njegov samomor. Kaj bi bil? Govorili so nekaj, da je bil komunist in da je bil preganjan in da je v strahu šel v smrt. Toda njegovi tovariši so to iz listih prekalili, češ, da je bil zrok samomora njegova nemotni položaj. Podpiral ga je neki stric, a le pčilo, tako da je Belcer težko živel, pred kratkim pa mu je stric odpovedal še to podporo. Mogoče je to vzrok, praujejo tovariši, ki torej tudi ne morej trditi, da bi bil gmotni položaj tiral Belcerja v smrt. Mogoče je iskati vzroka za to otopno dejanje vendarle v okolnostih, da je Belcer silno študiral politične probleme, na katerih račun je celo nekoliko površno študiral medicino. Da je študiral socializem in simpatiziral z delavskim gibanjem, je dognano, ali pa je v delavskem gibanju tudi delal, ni znano. O tem se pri nas ne piše.

Umrli so: v Ljubljani 71 letna trgovka Ivanka Seunigova in upokojeni poštni ravnatelj Josip Piere, v ljubljanski bolnišnici 34-letna Ida Schwentnerjeva, v Celovcu upokojeni davčni upravitelj 56 letni Josip Levec, v Trebnjem lekarnar Janko Ruprecht.

Uboj Karla Kocmurja, ki se je zgodil 26. novembra lani sredi Ljubljane v poznih nočnih urah, je našel svoj zaključek na sodišču, kjer so bili trije napadaleci obtoženi tega zločina. Pred sodnike so stopili hlapci Anton Gorišek iz Kostanjevice, Nande Ahač iz Trbovelj in Lojze Gošte iz Kisovca pri Zagorju. Ti trije so stali s svojimi tovariši vinjenj na Borstnikovem trgu usodno noč, ko je prišel mimo Karla Kocmur s svojimi tovariši, ki se jim je priključil sredi mesta. Kocmur se je vračal zvečer iz tiskarne, kjer je bil zaposlen kot sta-

vec, domov, pa je srečal tovariše, se s njimi zamudil v gostilni ter se nato vračal domov. Tam kaj pa jih je družba hlapcev izzvala, nakar je sledil pretep. Gorišek in Ahač sta napadla Kocmurja ter ga je Gorišek udaril z ročico po levi strani lobanje ter mu jo prebil. Kocmurja so prepeljali v bolnišnico, a je poškodbi čez nekaj ur podlegel, dasi sam ni smatral ran za tako nevarno ter sprva niti v bolnišnico ni maral. Gorišek je pred sodniki priznal, da je udaril Kocmurja, pravi pa, da ni mislil tako hudo in da se je hotel le pošaliti. Gorišek tudi razbremeni obtoženega Ahača, češ, da je uboja kriv sam. Gorišek je bil obsojen na 4 leta robije in izgubo častnih državljanških pravic za 4 leta, Ahač pa na 18 mesecev strogega zapor. Gošte je bil oproščen, ker se je dokazalo, da ga je naščuval Gorišek, da je izzval Kocmurjevo družbo.

Se en proces. — Mali sodni senat je razpravljal tudi o vlovu v občinsko blagajno v Litiji. Tja sta namreč 26. julija lani vlomila dva tržaška svedrova, Franca Leban in Jože Boštjančič. Vlomila sta v občinsko hišo in pilsarno ter začela vrtati železne blagajne, v kateri je bilo 50.000 dinarjev. Oba svedrova pa nista vedela, da ima v isti hiši svoje prostore tudi žandarmerija, to pa je postalo za oba usodno. Baš ko sta vrtala in sta bila že blizu tisočakov in v mislih že spet s plesom onstran meje v Tatu, se je vrnila s službenega obhoda orožniška patrula dveh žandarjev. V veži sta takoj opazila, da so v hiši vlomilci. Boštjančič je pravočasno pobegnil, Leban pa je orožnik ustrelil v levo ramo. S strelom avizirani speci orožniki so planili pokonci ter ujeli oba vlomilca. Ker se je Lebanova rama morala pozdraviti, sta prišla vlomilca šele zdaj pred sodišče. Priznala sta in izrazila svoje obžalovanje, da nista posel končala poprej in izginila spet čez mejo, nakar sta bila obsojena. Leban na 4 in pol leta robije, Boštjančič pa na 2 leti robije. Potem bosta izgnana v Italijo.

Še tretji proces, ki pa je ostal brez kazni: pred sodnike v Ljubljani je stopil mladoletni Lakner, ki je bil leta 1931 obsojen na 20 let robije zaradi roparskega umora menegskega župnika Kušcarja. Z njim sta stopila pred sodnike še Ludvik Šuštar in Seražin. Obtoženi so bili vlovna in tatvine na Kresnicah in na Jezeru. Na razpravi je povedal Šuštar, ki prav tako kot Lakner odsedeva svojo kazen v mariborski kaznilnici, da si je Lakner marsikaj za ta proces izmislil iz enostavnega vzroka, ker je hotel potovati v Ljubljano, upajoč, da mu bo med vožnjo uspelo pobegniti. Pobegniti je skušal že večkrat, a mu je vselej spodletelo. Nekoč je hotel tudi pobiti jetniškega paznika s kamnom, da bi ušel. Sodišče ni povišalo kazni ne Laknerju ne Šuštarju, tretji obtoženec pa je bil oproščen. Kakor v Ljubljano, tako se bo vrnil tudi v Maribor pod močno stražo, da jim ne bi ušel.

Pisatelj Vladimir Levstik je prejšnji mesec predaval v Celju in Mariboru o pomenu jezika in poslanstvu slovenščine. O predavanju smo brali v "Jutru" tole: "Govoril je o pričetkih človeške govornice, o nalogah in poslanstvu jezika v življenju vsakega človeškega bitja in v zgodovini vsakega naroda, o pomenu besede v razvoju in napredku narodov, v borbi za politično, socialno, versko in duhovno svobodo. Čim plemenitejši in kulturnejši je narod, tem zvesteje bo spoštoval svoj jezik in tem ljubosumneje ga bo branil. Po splošnem delu je predavatelj prešel na poslanstvo slovenščine. Najprej se je dotaknil zgodovine slovenskega jezika in njegovega nastajanja. Zavetje našega narodnega jezika je bilo v cerkvi in pod slavnato streho kmečke hiše. Slovenska beseda je ohranila slovensko ime in slovensko duhovnost. Predavatelj je orisal časovno in kulturno obsežje v dobah Primoža Trubarja, Bohoriča, Dalmatina, Japlja, barona Zoisa, Linhart, Vodnika do Prešerna, v katerem je doseglo slovenstvo vrhunec. Že v

delih protestantov je postal slovenski jezik glasnik borbene misli, isto je bilo v dobi katoliške protireformacije. Pojavile so se že kali slovenske drame in slovenske znanosti. Prešernovi je sledila doba njegove oporoke in čas težkih borb za narodni obstanek. Slovenski narod je stopil v Jugoslavijo v imenu slovenske kulture in besede, to je v imenu slovenskega duha. Smisel slovenske besede je vodila v svobodo; vsi slovenski tvorci, pisatelji in pesniki so v tem ena veriga. Vstaja duhov na pragu svetovne vojne je bila le zato mogoča, ker je bila v popolnem skladu s smislom slovenske besede. Slovenska književna in kulturna javnost je enodušno odbijala odiranje slovenskega jezika, kakor je enodušno pozdravila združitev s Srbi in Hrvati. Vprašanje jezika ni vprašanje, ki bi ga mogla veljavno rešiti politika, ampak je vprašanje, ki ga bo odločil čas nad pozabljenimi grobovi tistih, ki ga postavljajo." ("Jutro", 20. dec.) Predavatelj je dosegel pred celjskimi in mariborskimi poslušalci velik uspeh, zlasti mladina je navdušeno pritrjevala in vzklíkala slovenstvu.

Alkohol v Ljubljani. — Leta 1933 je Ljubljana imela okrog 63.000 prebivalcev ter je popila vina 3 milijone 562 tisoč 644 litrov. Za vino so torej izdali Ljubljanci nad 40 milijonov dinarjev! Visoka številka. Povprečno je prišlo letno na prebivalca 60 litrov vina. Kako pa je Ljubljana bila nekoč, več ali manj? Leta 1913 je štela Ljubljana 47.000 ljudi in je poglala po grlu 2 milijona 81 tisoč 109 litrov vina; torej je prišlo l. 1913 povprečno na prebivalca po 45 litrov. Sedanja Ljubljana pije torej več. Njen razvoj je torej vsestranski: naraslo je število prebivalcev, povečala se je protialkoholna propaganda, povečalo se je pomajkanje in povečala se prodaja vina. Pada pa konzum piva. Leta 1913 je popila Ljubljana nad 2 milijona in pol litrov piva, lani pa samo 618 tisoč litrov. Pred 20 leti je prišlo na eno ljubljansko grlo 53 litrov piva, lani pa samo okrog 10 litrov! Mnogo pa je nazadovale konzum likerjev, rum in špirita, poskočil pa je konzum domačega žganja. Leta 1913, ko je bilo prebivalstva mnogo manj, so ga popili 997 hektolitrov, lani pa 1796 hektolitrov.

Obsojena vohuna. — Državno sodišče v Beogradu je obsodilo 15. januarja Karla Cosulicha na 10 let ječe ter po prestani kazni na izgon za vedno, in njegovo ženo Marijo Cosulich na 1 leto ječe, 5 let izgube častnih pravic in na izgon za vedno. Oba obsojenca sta italijanska državljana iz Trsta ter sta bila obtožena vohunstva v prid Italije. Oba sta bila obsojena po vojaškem kazenskem zakonu.

Dolarske nagrade. — Jugoslovanska skupina balkanske konference je razpisala 6 nagrad za najboljše razprave o tujem kapitalu na Balkanu, ki jih je treba v francoskem jeziku predložiti do konca avgusta tajništvu konference v Beogradu. Nagrade so razpisane v zvezi s posebno podporo Carnegiejeve ustanove ter bodo razdeljene te-le nagrade: ena po 400 dolarjev, dve po 200 in tri po 100 dolarjev.

Fiorenzo La Guardia (na desni), novi newyorški župan. Na levi je prejšnji župan O'Brien.

Borba za tekstilni trg morda prinese vojno

Japonska izpodriva najbolj Anglijo na svetovnem trgu. Industrializacija nerazvitih držav priliva mednarodni tekmi

New York. — (FP) — Medtem, ko je razvoj fašizma priznana in gotova nevarnost svetovnemu miru, ni to glavni vzrok za skrahtiranje razoroženega mešetarjenja in za tekoče oboroževanje na morju med Anglijo, Ameriko in Japonsko. Vzroke za to je iskati v ekonomskem življenju, v srčiti tekmi za mednarodni trg.

Razumeti je treba, da armade in bojne mornarice, za kar kapitalistične države potrošijo več milijard dolarjev na leto, niso draga parafernalia puhlega nacionalizma, marveč žandar gospodarskih skupin in interesov.

V zgodovini je polno dokazov za to. In najnovejši razvoj mednarodnega kapitalizma to še posebej potrjuje. Treba je premetriti na primer le boj na svetovnem tekstilnem trgu in človeku takoj postane jasno, zakaj se oborožujejo na morju vse pomorske velesile — Anglija, Amerika in Japonska.

Anglija je zgradila svojo gospodarsko hegemonijo v veliki meri na eksportu tekstilnih izdelkov. Po obsegu tekstilne industrije je še vedno na prvem mestu v svetovni ekonomiji. Kljub temu pa postaja nemirna, za kar ima dober vzrok. Ta vzrok je v precejšnji meri Japonska, ki je pričela z eno najstrditejših vojn v zgodovini imperialističnih ekspanzij.

Angleška tekstilna industrija je bila nad sto let Napoleon v svetovni trgovini. Kraljevala je na vseh devetih morjih, ko je bilo japonsko cesarstvo še zavito v orientalsko preprogo primitivnosti in nebeskih sanj. V razmeroma kratki dobi pa se je zgodilo, da se je mladostni orientalski kapitalizem spustil v tekmo z mogočnimi, vendar pa primitivnimi angleškimi tekstilnimi magnati.

Povest je v kratkih besedah ta, da angleška tekstilna industrija rapidno nazaduje, japonska se pa naglo razvija. V zadnjih petih letih je produkcija prve padla za 13%, japonska pa je narasla za približno toliko. In sicer se je to zgodilo na račun Anglije, ki je posebno zadnje le-

to doživela hud gospodarski udarec v Orientu.

In medtem, ko angleške predilnice in tkalnice bolj in bolj neustalno obratujejo, gradi Japonska nove tekstilne tovarne in jih opremlja z najmodernejšimi stroji. V zadnjih 20 letih je svojo kapaciteto več kot potrojila in se z devete stopnice pomaknila na sedmo v produkciji tekstilov. Nizek življenjski standard in slično izkoriščanje delavcev kakor ga je bilo najti v Angliji v dobi tkalskih uporov in razbijanju strojev vsled obupnega položaja, omogoča to japonskim imperialistom tudi konkurenco, s katero se ne more kosati nobena zapadna država. Izhod vidijo le v carinskih zidovih in v silnejših bojnih mornaricah.

Sploh nazaduje tekstilna industrija vseh ostalih zapadnih kapitalističnih držav, oziroma stoji razen angleške na isti točki kot je bila pred 20 leti v pogledu števila vreten. Na drugi strani se pa poleg japonske razvija tudi v Kitajski, Indiji, Braziliji, Mehiki in Kanadi. V zadnjih petih državah se je v preteklih dvajsetih letih več kakor podvojila, na Japonskem pa potrojila.

In to krčenje svetovnega tekstilnega poleg drugega trga ter industrializiranja zaostalih držav v tej krizi še posebno pospešuje in postruže mednarodno konkurenco na eni in militarizem na drugi strani. Kaj se iz vsega tega izčrpi, vedo le bogovi. Za svetovni mir gotovo nič dobrega ne.

Ker imperializem nobene države ne pozna mej, je povsem mogoče, da bodo delovne mase zopet poglajane na morišča in poleg tega bodo plačale tudi materialno za svoj oziroma kapitalistični — patriotizem. To tudi, čeprav bi se kapitalizem pogreznil v proletarski revoluciji in v lastnem blatu.

Vlada mora plačati 14 milijonov odškodnine za ponesečene delavce CWA

Washington, D. C. — V kongresu je bilo te dni poročano, da je bilo do danes 142 delavcev ubitih in 14.000 ranjenih pri javnih delih pod vodstvom CWA. Ker so delavci CWA federalni nameščenci, je federalna vlada odgovorna za odškodnino ranjenim in družinam ubitih. Skupna vsota odškodnine se računa na \$14.000.000.

Pravilno dihanje

Komu so potrebne dihalne vaje?

Marsikomu se bo videla ta trditev čudna, res pa je, da pljuča sama ne dihaajo. Njih vloga pri dihanju je bolj trpna. Imajo sicer dovolj prožnosti, da se stisnejo, kadar zrak vhaaja, a premalo, da bi se sama od sebe razširila. Za to skrbi zrak, ki prične vhaajati vanje, čim se prani koš razširi. S to razširitvijo nastane namreč v prsih praznina, ki zaradi nižjega notranjega pritiska vsesava zrak. To se dogaja avtomatično pod vodstvom dihalnega centra v možganih, toda človek lahko tudi zavestno poveča svoje dihanje.

Pljuča morejo sprejeti naravno le toliko zraka, kolikor znaša njih prostornina, in ta je odvisna od širine prs. Širina prs pa se da vsaj v letih, ko človek še raste, povečati in s tem se razširijo tudi pljuča. V zrelih letih se razširitev prs ne da več doseči, nasprotno, s starostjo izgube tudi svojto prožnost. Vse, kar se da v teh letih napraviti, je torej to, da se prsim ohrani prožnost.

To se lahko zgodi na več načinih, najlažje pa z rednim gobjenjem sporta, zlasti teka, skakanja in plavanja. Takšen sport zaposluje pljuča čez normalno dovolj da jim ni treba še posebnih dihalnih vaj. Človek za normalne potrebe tudi dovolj pravilno diha, da ne potrebuje posebnih postopkov za primere, kadar svoja pljuča malo bolj obremeni. Vendar so ljudje, ki svoja pljuča stalno bolj obremenjujejo, n. pr. sportniki, pekel, igralci, poklicni govorniki ali ki sploh ne znajo pravilno dihati, in takšnim ljudem so dihalne vaje seveda potrebne.

Na vsak način ne škoduje nikomur, če izvaja za boljše izoblikovanje prsnega koša v mladih letih in za ohranitev njegove prožnosti v zreli dobi kombinacijo pljučnih in dihalnih vaj, t. j. poleg pametne gojitve raznih sportov, ki močneje obremenjujejo pljuča, tudi vaje, ki izboljšujejo tehniko gibanja in utrjujejo pomožnega mišičevja.

Pullmanova kompanija ne pozna krize

New York. — Pullman Car kompanija ima še močno blagajno kljub štiriletni depresiji. "Wall Street Journal" poroča, da njen rezervni sklad znaša 36 milijonov ali le dva milijona manj kakor je pred enim letom in enajst milijonov manj kot je bil leta 1929, ko je bil najvišji v zgodovini. S tem skladom so delničarji dobro zavarovani in njih dividende stalne.

Vse drugače je s porterji v spalnih železniških vozovih. Njih je kriza reducirala na stopnjo najnižje eksistence. Kolikor jih je še v službi, prejemaajo z napitnino vred povprečno le okrog 60 dolarjev na mesec. S tem se morajo preživeti na potovanju in skrbeti za svoje družine doma.

Mrs. Pinchot dobi unijsko karto

Philadelphia. — Tukajšnja krojaška unija Inti Ladies Garment Workers je sklenila sprejeti za svojo članico tudi governerjevo ženo Mrs. Pinchot kot priznanje za njene aktivnosti v kampanji za organiziranje krojaških delavcev. Unijsko karto dobi ob priliki, ko bo prišla prvi znak plavega orla na oblača v tem mestu.

Tatiana Venčeslava in Wachtang Čabukani, vodilna igralka v Marinskem teatru v Moskvi, ki sta prišla v Ameriko gostovat na podlagi nove pogodbe.

Louis Adamci:

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRIJELJENCA
Poslovenil Stanko Leben

III

Pri mojem opazovanju ameriške pozornice mi je bil Mencken dolgo najsvetlejša luč. Ko- nec tednika "Smart Set", ki sta ga izdajala Mencken in Nathan, in prvi začetek nove re- vije z naslovom "The American Mercury", ki je začela izhajati pozimi leta 1923./1924., po- menita dva velika dogodka v mojem življenju. V prvi številki revije "Mercury" sem prebral sleherno besedo in naslednji dve ali tri leta sem se naslajal ob očividnem uspehu tega ma- gazina. Redko sem zamudil kako številko, moram pa, če naj bom do samega sebe pravi- čen, dodati, da nisem bil eden izmed onih mla- dih ljudi v Los Angelesu in drugje v Zdrže- nih državah, ki so se sprehajali z izvidi te re- vije z zelenim ovitkom pod pazduho, s čimer so hoteli pokazati, da so "civiliziranci" in umsko visoko nad ostalimi povprečnimi Ame- ričani. Vesel sem bil tudi učinka, ki ga je imel "Mercury" s svojim uspehom na druge tako zvane odlične magazine; v vseh so se kma- lu pojavili boljše članki in boljše kratke po- vesti.

Strinjal sem se z Burtonom Rascoem, ki je v neki brošuri pisal, da je Mencken kakor (pi- šem po spominu) "piš vetra v onem smislu, v katerem govori Romain Rolland o dejavnosti Jeana Cristophe-a-piš ostrega, očičujočega zraka, ki gre skozi ovčene jesenske gozdove, razpiha strohnelo listje in razbrihti novo popje, da nanovo požene"; v tej primeri sem le "ove- nele jesenske gozdove" nadomstil z "džunglo". Ljubil sem Menckenov okus, njegovo prozo in njegov osvobodilni humor; ljubil sem njegov smeh — "Herkulov smeh", kakor ga je nekdo nazval —, s katerim je hotel pomesti iz živ- ljenja ameriškega razumnika domišljave o demokraciji, sleparski podvig in druge podob- ne "svinjarije". Bil je "luč, ki razdira in sveti", in prepričan sem bil, da je bilo skoro vse, kar je razdejalo, zrelo za razdejanje in smrti za- pisano.

Kritike, ki sem jih slisal ali čital o Mencke- nu, so me hkratu jezile in zabavale. Neki pri- digar ga je imenoval "veliko gofijo in maza- ča". Drugim je bil "cinik", "neodgovoren in lahkomišeln malopridnež, ki meče mrtve mač- ke v svetlišča in potem hrupno ter samozave- sto korači po velikih cestah sveta"; nekaterim je bil "klov", "največji sebičnej, ki ga je kdaj nosila zemlja", "zasmehovalec in zabav- ljač". Marsikateri izmed teh prilimkov morda ni bil popolnoma neutemeljen, toda prepričan sem bil, da vse lastnosti, ki jih ti prilimki iz- razajo, označujejo Menckena le površno, če ga je z vzdevki sploh možno označiti. Iz čita- nja njegovih knjig in njegovega magazina "Mercury" pa sem vsaj zase razbral, da je Mencken v bistvu človekoljub in do soljudi skoro sentimental; preobrazoval, ki je spoznal brezkoristnost preosnove v Ameriki. Ko je že krog leta 1910. napisal s socialistom Robertom La Montejem polemično knjigo "Men vs. Man", je dovolj jasno pokazal svojo ljubezen do trpečega, od dela izmučenega de- lavca; in točno sem čutil, da izvirajo nekateri njegovi najbolj satirični in najbolj polemični članki iz ogorčenja nad zasmehovano pravi- nostjo in iz občutka lastne nemoči sprčo ogromne zmedenosti ameriškega življenja. Brezupen bi bil vsak poskus, ki bi nameraval zgraditi dostojno civilizacijo na premikajo- čem se pesku demokracije, kajti če bi se tudi prvovrstnemu človeku posrečilo ustvariti kar- koli vrednega, bi mu množica, ta organizirana povprečnost, prej ali slej vse izjalovila. Tako

je bil Mencken "cinik" in "zasmehovalec" le iz samoobrambe; smejal se je in smešil Ame- riko, ker je bila to morda edina pot, da si ohr- ni zdravo pamet in telo sredi te nezdrave, blazne džungle.

Mnogo let sem se strinjal z Menckenom, da je za pametnega in razumnega človeka, ki si ne more kaj, da bi ga ameriška pozornica ne zanimala, edino pametno, če zre nanjo, "na vso blestečo, čezmerno dinamično in neskončno grotesko dramo ameriškega življenja" mirno in hladnokrvno kakor na "cirkusko predsta- vo". Njegov esej "On Being an American", ki mi je prvič prišel v roke v letu 1924. sem pozneje vedno znova prebiral vsaj enkrat na leto. Med drugimi sem si posebno zapomnil tole mesto iz tega eseja:

"— Vsakodneveni pogled na človeško življenje, na zasebno in vseobčo nespamet, na brezkončno procesijo vladnih izsiljevanj in nadlegovanj, na rop in umor v trgovini, na teološke burke, estetične svinjarije, zakonita prevarantstva, na hotništva, na najraznolikej- še podlosti, bedastoče, gorostasnosti in nesmi- selnosti — ta pogled, pravim, je (v Zdrženih državah) bolj kakor kjerkoli drugod nesoraz- merno gorostasen in nenaraven, tako do naj- višje stopnje popolnosti pritiran, tako stalno bogatejši skoro pravilne smelosti in izvirno- sti, da bi se le človek, ki se je rodil z okame- nelo trebušno prepono, ne zasmejal samemu sebi, da se po sleherni noči prebudi z vsem po- željivim, neumornim pričakovanjem predstoj- nika nedeljske šole, ogledujočega si pariška zabavišča —"

Ves esej je bil zelo duhovit, pristno mecken- ski. Smejati sem se, ko sem ga čital prvič in potem ob vsakem ponovnem čitanju. Gledal sem "cirkus" in se zabaval, toda časih me je nalahno pretreslo. Ko sem se sprehajal po Los Angelesu, sem se semtertja spomnil Blake- locka, Mikea Koske, Lonija Burtona, Jacksa Kippa in Woodrowa Wilsona. Njim se nisem mogel smejati.

Čital sem še druge ameriške pisatelje. Sin- clair Lewis mi je z "Babbithom" in "Arrow- smithom" neskončno pomagal, da sem na ši- roko spoznal Ameriko. Še nadalje sem čital Theodorja Dreiserja. "Ameriška tragedija" je silno učinkovala name. Potem so mi prišli v roke Sherwood Andersen, Ben Hecht, James Stevens, Van Wick Brooks, Ruth Suckov, Eugene O'Neill, Cabell in drugi. Od tujih pi- sateljev sem čital Anatola Francea, Josepha Conrada, D. H. Lawrencea, Knuta Hamsuna, Thomasa Manna in Romaina Rollanda.

IV

Imel sem lepo delo in dovolj udobja — prvič, odkar sem prišel v Združene države. Začel sem sklopiti prijateljstva z možmi, ženami in dekleti, s katerimi sem se seznanil tu ali tam. Iz večine so bili preprosti ljudje, izvrstni na najraznejše načine, rojeni Američani in tujeji. Vabili so me na kosila in preproste večerje na razne domove v San Pedru in Los Angelesu.

Ko sem si prihranil nekaj denarja, sem si kupil avtomobil. Začel sem delati avtomobil- ske izlete, dalje ali krajše, sam ali s tem ali onim prijateljem. Po krasnih cestah sem se voziral v Laguno, v puščo Mojave (pozimi) k Sveti Barbari, v Carmel, v San Francisco, v Dolino meseca, Jacka Londona, k jezeru Ta- hoe — vse sami prekrasni kraji, ki so mi vsaj za nekaj časa zbrisali iz spomina vse, kar ni bilo v Ameriki lepega in prijetnega. Zaljublil sem se v prirodne lepote Kalifornije, zlasti njenega severnega dela. (Dalje prihodnjik.)

zah, podajam v naslednjem ku- pletu svoj prispevek v prvo po- moč vsem tavernskim odrom, ki so v skripicah za slične pesni- tve. Naslov pesmi je "Defini- cija pravih mož", kar pa ni važno. Pomembna je izrazita me- lodija, dikcija in ritem mojster- sko sestavljenih kitic, ki se do- besedno glase:

Vojaki so čudaki.
"Sovražnik! Kje je, kje?"
Trgovci profitirji,
capini pa možje.

Oženjeni so čemrni,
se valjarja boje;
zaročenci so v zanki,
samci pa možje.

Menihi so prevrni,
posvetnosti ne žele;
profesorji so zmerni,
plavšmajstri pa možje.

Kuhi so debeli,
jim vse "ta boljša" diši;
boardarji zveneli,
pečlarji pa možje.

Pravdniki zavijači,
sodniki nam groze;
so doktorji mazači,
lovci pa možje.

Skebje so grdoaba,
jih garje se drže;
biriči so hudoba,
in stavkarji možje.

Zenske so pač ženske,
dobrot ne dopuste;

otroci so pokora,
dedci pa možje;

Nune rado zebe,
kapucini pa žele ...
so 'kralji brez potrebe,
in čikarji možje.

Plačniki so kreditarji
povsod vse dobe,
odborniki koritarji
in pufarji možje.

Urednikom simbol je koš,
pa škarje semtertje;
upravniki želijo groš—
dopisci so možje.

Se mesarji debelijo,
in peki bogate;
mlekarji ga krstijo,
konjederci so možje.

Skopuhi niso vzorni,
vsa časa doma tiče;
so natakarji okorni,
ponočnjaki pa možje.

Meščani so prevzetni,
krošnjarji zvit ljudje;
dolararji neokretni
in hribovci možje.

Poročenci dolga leta
za svojo slast žive;
dvoriljivci so zaljubljeni —
in ločenci možje.

Zidarji so mavtači,
kosci ne hite;
"farji" so plastuhi,
barabe pa možje.

Bogovi so potvore,
najemniki stoje;
svetniki so zavore,
hudiči pa možje.

Bogatini so pijavke,
mežnarji kleče;
godci so lažniki,
cigani pa možje.

Dekleta so žlehtnoba,
bogastva si žele;
hlapi so lenoba,
starci pa možje.

Abstinentje so hinavci,
pijancem se smeje;
pogrebniiki terjalci,
kadilci pa možje.

Lasci so bahači,
pokonci jim štrle;
žnidarji zbadači,
plešci pa možje.

Čevljarji so krpači,
mojškre pa lepe;
fantje so snubači,
kvartači pa možje.

Kovači so kvantači,
mlinarji tatje;
birtje oderuhi —
pijanci pa možje!

To naj za enkrat zadostuje. Če bo mestna administracija podaljšala piske ure, se pe- sem tudi lahko raztegne, kajti poleg tu imenovanih je še nekaj vzornih mož — toda kdo vruga se more vseh domisliti.

V prihodnjem dopisu bom priskočil na pomoč tavernar- jem s primerno igro, ki ne bo posebno dolga, tembolj pa zani- miva in privlačna za goste. Vse to je pisano brez honorarja in pravice niso pridržane, zato se naj jih le vsak brez skrbi po- služi. S tem skušam vršiti svoj del za dobrobit NRA, splošnega programa, da se dobri biznis in prosperiteta čimprej vrtneta iz- za nikdoganepozna kornerja ...

Sibirijo bodo ogrevali

Velikopotezen ruski načrt. — Stotisoči kvadratnih kilome- trov zemlje bodo postali rodo- vitni

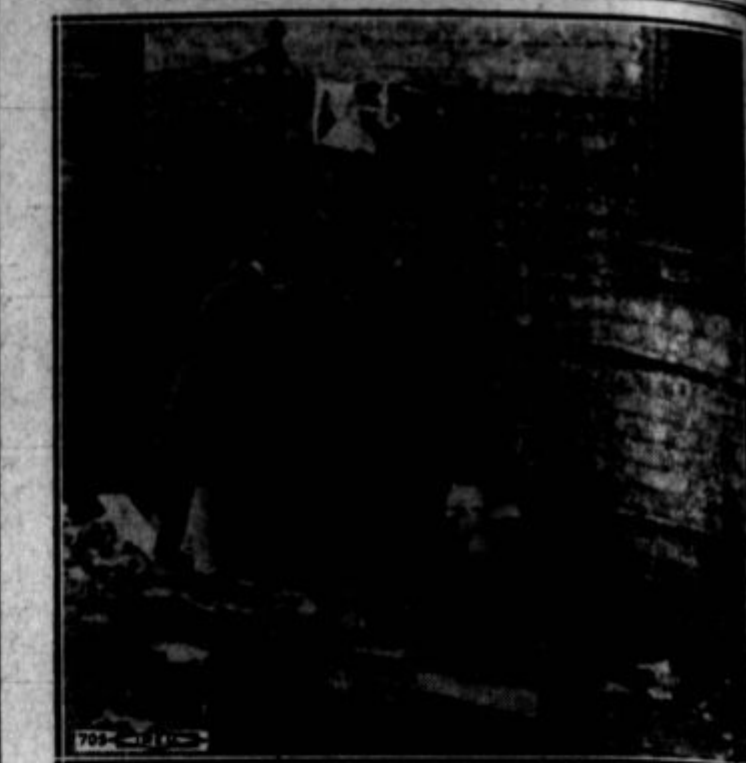
Sibirijo si predstavljamo še danes kot ledeno puščavo, pre- ko katere vejejo neprestano snežni viharji in ki še v "viso- kem poletju" nima drugih tem- peratur razen 30 do 40 stop. pod ničlo.

Ta predstava je pretirana, vse- kako pa je resnica, da spada vsaj severni del Sibirije med najmrzlejša ozemlja na svetu in če pomislimo, da leži ta del ne- kako v širini norveških mest Tromsoja in Hammerfesta, kjer je podnebje dokaj znosno, se moramo po sili vprašati, zakaj ne vlada takšno podnebje tudi tod.

Znanost je dala na to vpraša- nje precej zadovoljiv odgovor. Stvar je namreč v tem, da ogre- va severno norveško obalo še vedno Zalivski tok, ki ne more prodreti do Sibirije, ker ga le- deni toki iz polarnega Kariške- ga morja usmerjajo stran. Ka- riško morje leži vzhodno od dvojnega otoka Nove zemlje in njegove ledene struje se obrača- jo proti severni obali Sibirije. Te struje so krive popolnoma arktičnega podnebja tega dela ruske zemlje in če bi jih nado- mestile toplejše struje Zalivske- ga toka, teoretično ni dvoma, da bi postala vsa dežela toplejša.

To je tudi teoretična podlaga velikanskega načrta sovjetskega inženirja Avdojeva, ki je izra- čunal, da bi Zalivski tok lahko speljal proti Sibiriji, če bi Ka- riško morje — zajezil in zaprl. V to svrhu bi zgradil dva velika jezra ki bi vezala južni del Nove Zemlje z otokom Vajgačem in južni del tega otoka spet s ce- lino. Prvi teh dveh tezoz bi i- mel doslej nečuvno dolžino 56 km, a to bi morda še šlo. Vpra- šanje je ali zmorejo ljudje zdr- žati pri takšnem delu v tako strašnih klimatskih in meteoro- loških prilikah kakršne vladajo tam.

Inženir Avdojev pravi, da je upošteval vse težave, tudi ta: Stroški bi znašali najmanj de- setkrat toliko, kakor za zgradi- tev Dnjeprostraja, a po drugi strani bi bilo upoštevat tudi to, da bi brezposelnost v Rusiji si- lovito nazadovala, saj bi to delo zahtevalo tisoče in tisoče rok. To je eden izmed razlogov, ki

Slika iz bogate Amerike: otroci stikajo po smetiščih in jo odpadke živili. Dokaz, da kriza še ni končana.

dajejo sovjetski vladi povod, da povsem resno razmislija o načr- tu Avdojeva in misli še v letoš- njem poletju odposlati v tiste kraje ekspedicijsko, ki naj prouči vse pogoje za izvršitev tega na- črta.

Praktične posledice obeh je- zov se danes ne dajo niti dobro pregledati. Če je res, da bi z nji- ma zaprli pot ledenim tokom Kariškega morja in odprli vrata Zalivskemu toku, potem bi se morala izvršiti klimatska spre- memba, ki jo ima Avdojev pred očmi. Sto tisoči kvadratnih kil- ometrov danes zamrle in ne- plodne zemlje bi spremenili v ro- dovitno zemljo in ustvarili bi vse pogoje, da bi pričeli izkoriščati naravno bogastva, ki jih krije v svojih globinah. Takšnega po- dviga pa tudi ne pozna zgodovi- na človeškega rodu.

Vzlic vsemu!

"Če bom štirinajst dni zelo den, dobim za god lepo majh- kolo," pripoveduje Cene mu prijatelju Binetu. "Toda to, mi je papa strogo zabil, ram biti res priden!"

"O," meni Bine samozav- no in odmahne z roko, "tudi ni je oče nekaj takega go- Pa ne smeš teh reči preveč go- vzeti. Poglej, najprej sem pa- nalogo nezadostno, potlej s- sosedovo Manico premikasti naposled vse grede na vrta mandral — pa sem vseno- raj dobil bratca ..."

Ali ste že naročili Prosveto Mladinski list svojemu prij- lju ali sorodniku v domovini? To je edini dar trajne vred- ki ga za mal denar lahko po- te svojem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto in nino. Ker pa člani še plačajo pri anketah \$1.20 za tednik, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini kdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Čicero in Chicago je.....
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati del vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo list datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čas- knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4904
Chicago, Ill.

Tam se dajo na željo tudi vse ustrezne pojasnila

Frank S. Tauchar (Chicago):
Nekaj za salunske odre

Zgodovinski ameriški salun, kjer se je vse noči in dneve pilo stoji ob baru, je izginil ob vzhodu prohibicije pred štiri- najstimi leti. (Nasledil ga je "spikizi" (speakeasy: govori na- lahko), kjer je radi bojzani-pre- cej trpela salunska romanca in drama — ne pa birtova denar- na registracija, katero je na ža- lost tu pa tam moral deliti s politiki. Obe ti instituciji sta zdaj odpravljeni a prohibicijo vred in med nami se je pojavil "tavern". To ime pomeni javen prostor, kjer se dobi jed, pijača in prenočišče za potnike. Torej kombinacija prejšnjega saluna, restavracije in hotela — ob kratkem: "popolna gostilna."

Ker bodo taverni po novem načinu za splošno postrežbo, jih bo gotovo posečalo mnogo do- mačih in potovalnih gostov, za- to bodo morali njih lastniki skr- beti ne le za dobro postrežbo, ampak tudi za izvrstno zabavo. Mnogi so že postavili male o- dre, na katerih poleg godcev nastopajo tudi pevc, deklama- torji in razni vodvilski akterji. Ker nova situacija vselej potre- buje novega materiala, ne bo tudi ta najnovejši oder izvzet. Ker sem vedno pripravljen po- magati in sodelovati bodisi v tej in v vseh sličnih narodnih kri-